

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Aangenaam verrast

Commentaar op bijdrage Eva van Malderen in De therapeut aan het werk

CATRIEN SPAANS

Aangenaam verrast was ik bij het lezen van de bijdrage van Eva van Malderen aan de rubriek *De therapeut aan het werk*, getiteld *Een gedeeld punt in een duistere wereld — twee sessies met Tim* (Van Malderen 2018). Heel fijn dat er zoveel ruimte gegeven werd aan een psychoanalytische kinderbehandeling. En wat een mooi materiaal over een geslaagde psychoanalytische kinderbehandeling. Van Malderen beschrijft de behandeling zo, dat je een levendig beeld krijgt van wat er zich afspeelt en dat je kunt meeleven. Ze verdraagt en containt veel heftige agressieve gevoelens van Tim met als resultaat een geslaagde behandeling: Tim heeft haar als goed object geïnternaliseerd. Nicole Vliegen en Tinka Prast (Vliegen 2018; Prast 2018) geven vanuit verschillende psychoanalytische invalshoeken ook een rijk commentaar. Hieruit blijkt dat bij een dergelijke behandeling verschillende psychoanalytische concepten bruikbaar zijn en dat een psychoanalytische behandeling van een kind met een gedesorganiseerde hechting zinvol is.

J. Novick en K.K. Novick pleiten tegen deze benaming van kinderen met symptomen als agressie, opstandigheid, slecht luisteren enzovoort omdat het een 'defect' suggereert (Novick & Novick 2015). Zij pleiten ervoor om de symptomen van de kinderen te zien als een coping om met machteloosheid of hulpeloosheid om te gaan en deze niet te diagnosticeren c.q. classificeren als ADHD, ASS, ODD, borderline, bipolair enzovoort, waar vaak een medicijngeëerde behandeling uit voortvloeit. Hun positieve ervaringen met de behandeling vanuit verschillende psychoanalytische invalshoeken onderstrepen, evenals de behandeling door Van Malderen van Tim, het belang van psychoanalytische diagnostiek en behandeling.

Novick en Novick werken met een model van twee systemen van zelfregulatie en conflictoplossing. Het ene systeem noemen zij het 'gesloten systeem', waarin de realiteit vermeden wordt en waarin macht, grootheidsideeën en sadomasochisme overheersen. Het andere systeem noemen ze het 'open systeem', dat is gericht op realiteit en wordt gekarakteriseerd door plezier, competentie en creativiteit. Ze gebruiken de twee systemen om de adaptatie te beschrijven van een persoon of kind in zijn ontwikkeling. Ze benaderen de symptomen, zoals agressie van kinderen, als een actieve oplossing voor een

ervaren gevoel van overspoeld worden en het anticiperen op dit gevoel. J. Novick beschrijft hoe machteloos of hulpeloos hij zich voelde bij de behandeling van een meisje en dit kon begrijpen vanuit de externaliserende overdracht: hij ging zich voelen zoals zij zich voelde. ‘Ik voelde de overweldigende en traumatiserende aspecten van haar ervaring’, schrijft hij. De problemen van deze kinderen komen voort uit ingewikkelde en verstoorde ouder-kindrelaties die een traumatische impact hebben. Ouderbegeleiding is daarom van groot belang. Hierbij, evenals bij behandeling van adolescenten en volwassenen, is het ook zinvol om met de twee systemen van zelfregulatie en conflictoplossing te werken.

Er komen steeds meer berichten over overbelaste leerkrachten, ouders en hulpverleners, die uit machteloosheid of hulpeloosheid terugvallen op DSM-classificaties en het geven van medicatie bij deze kinderen. Mogelijk speelt het grote aantal echtscheidingen in de toename van de hiervoor genoemde problemen een rol. De problemen zijn nu ook actueel in verband met vluchtelingen en hun kinderen. De kinderen die aan de grens tussen Mexico en de Verenigde Staten van hun ouders gescheiden werden kregen bijvoorbeeld ook bovengenoemde symptomen.

Ariane Bazan, hoogleraar klinische psychologie in Brussel zegt in een interview in *NRC Handelsblad* van 4 augustus 2018: ‘Wat doen psychologen en psychiaters nog: ze stellen vragenlijsten op om vroegtijdig autisme en ADHD op te sporen, borderline, burn-out. Ze worden niet opgeleid om te luisteren, maar om te diagnosticeren’.

Hopelijk komt er weer ruimte in de ggz en in de opleidingen tot psycholoog, pedagoog en psychiater om vanuit diverse psychoanalytische invalshoeken naar kinderen en volwassenen te kijken en te luisteren.

Literatuur

- MALDEREN, E. VAN (2018). Een gedeeld punt in een duistere wereld — Twee sessies met Tim. *Tijdschrift voor Psychoanalyse*, 24, 84-88.
- NOVICK, J. & NOVICK, K.K. (2015). Working with ‘out of control’ children — a two-system approach. *Psychoanalytic Study of the Child*, 69, 155-188.
- PRAST, T. (2018). ‘Echt dood is niet de bedoeling ...!’ *Tijdschrift voor Psychoanalyse*, 24, 93-96.
- VLIEGEN, N. (2018). Associaties bij het materiaal van Tim. *Tijdschrift voor Psychoanalyse*, 24, 89-92.